

Tomory Zsuzsa

ŐSMAGYAR IMÁDSÁGAINK

Ősmagyar imádságainkat tárgyaló tanulmányom harmadik, befejező részéhez értünk. Imádságos szívvel remélem, hogy megérint bennünket népünk körében megőrzött őseink imádságos lelke. Egyaránt fontosnak tartották az imát a pici bogártól kezdve a világbékéért – bár korukban még koránt sem volt oly veszélyben a világ, mint napjainkban.

III. rész

A TÜKÖR

Amint a csengettyű a lelkiismeret szavának, úgy a tükör magának, a lelkiismeretnek volt jelképe. E tételt Magyar Adorján a Lelkiismeret Aranytükre című munkája részletesen tárgyalja.

Ósi imáinkban egyszer említetik, a következőképpen:

**Dobassék ki a halál ekéje a mi
életünk földtestéből,
Tételessék ki a halál fejszéje a mi
életünk fájának gyükeréből,
Irigy ember haragját,
Emberevők hatalmát,
Ördög diadalmát,
Szegénységet, betegséget, csapást,
kárvallást, törvénykezést...
rontsa meg a mindenható nagy
Urísten,
Az ő mindenható nagy erejével és
Istenségével,
Az Urjézus fényes ragyogó tüköre,
Megváltó Jézusom eszköze...**
(V.1:672)

Ósi hitünk szerint az igazság égi fény. Ha ez világosítja meg tükörünket,

lelkünket, megszünteti a sötétség fenti birodalmát. Fenti imádságnál ismét figyelembe szeretném ajánlani, hogy a „**rontás**” fogalma csak az emberiség negatív előjelű tevékenysége ellen irányul, de soha sem az ember ellen, akiről tudja, hogy a Teremtő Isten élő része.

ARANY

Meleg fényénél fogva az arany természetes fényjelkép. **Magyar arany szavunk az erő és anyag szavakat egyesíti, s őseredetileg fényt jelentett.**

Imáink aranyló, fénylő világában a következőket találjuk:

**Tenger fényébe' van egy
aranytemplom,
Abba van egy aranyasztal
Kire Krisztus Urunk fejét
lehajtotta... (V.1:359
Kimegyek házam elejibe,
Föltekintek magos mennybe,
Ott látok egy aranyos kápolnát,
Kívül irgalmas, belül kegyelmes...**
(V.1:592)

**Tenger közepén van egy kis
aranyasztal
Azon térgyepel az Atyaisten...**
(V.301)

Fentiek szerint a tenger és a magos mennyég, az ég tengere egymással behelyettesíthetők. Mindkettő az Urísten lakóhelye.

(Isten) **Kapud előtt láték egy arany karszéket,
Karszék felett egy arany szőnyeget,**

**Kibe üle asszonyunk Mária,
Istennek szent anyja
Bevannak kerítve gyémántba,
ezüstbe... (V.1:701)**

*

**Porodicsom mezijébe
Arany szénye leterétve
S abba' vagyon egy koporsú
S abba' fekszik egy Urjézus.
Jobb keziben arany alma,
Bal kezibe jaran' vessző
S azt az elmát fel-felhajtja,
Bal kezivel le-lekapja
Felmentyibe úgy zúgadaz,
Lejöttyibe s úgy zengedez,
Zúg az erdő (e) szép ződággal,
Zeng e mezű szép áldásvol...
(V.1:705)**

E szöveg erősen emlékeztet a gyermek Magor erejét leíró népmesékre. Ha a V.1:692 imájával vetjük össze, e hasonlat már nem is véletlenszerű; a fentivel majdnem azonos szöveg után a V.1:230 így folytatódik, a Magor-Hunor testvérpárra, mint a nap megszemélyesítőire utalva.

**Nyitva látom nyitva
Mennyország ajtóját.
Azon belül vala egy ringó bölcső.
Abban fekszik vala világ Ur Jézus.
Mér sír maga mér sír,
Asszonyunk Szűz Mária?
Hogy ne sírnék, rínék,
Mikor két édesem el akar veszni...
(V.1:692-3)**

Alanti imáink aranyágyat, aranszelencét is látnak a mennyország kapuján belül. Arany fényben sugárzik minden:

**Hegyet hágék,
Lőtőt lépék
Kő káplonicskát láték,
Bellől arannyas
Küel irgalmas
Szent Világ Urjézus Krisztus benne
lakik vala
Arany könyveivel kicsordulval,**

**És arany szekállával kitépvel.
Eljöve Szent Világ Uristen és
megkérdeztén... (V.1:353)**

*

**Én kilépek én ajtómból,
ott találok egy kápolnát,
Kivül fényes, belül irgalmas.
Abban van a boldogságos Szűz
Mária.
Arany haját leereszti,
Arany övét megoldozza... (V.1:433)**

**Itt a kápolna azonosul magával az
éggel.**

**Kimegyek a kapum elejibe,
Ott látok egy aranyágot,
Az alatt Szűz anya Mária
Kék köténbe, piros vérbe... (V.1:427)**

Az aranyágas itt, mint Csodaszarvasunk ága-boga naprendszeret jelképez. Mária kék köténye — Tündér Ilona mondakör értelmében — a kék ég maga.

**Hol van Urunk Jézus Krisztus
Tengernek partján
Aran' fának ágán
Üdvözetnek virágán... (V.1:315)**

Majdnem szószerinti a V. 317, 319, 320 imája is, s ismét Táltos hagyományainkkal kapcsolatos:

**Én kilépek én ajtómon aranyos
pénteken,
Belépek Krisztus nyomába
Krisztus nyoma mellett egy szál
aranyvessző,
Egy szál aranyvessző mellett szent
szék.
Abba ül a Boldogságot Szűz Mária...
(V.1:415)**

Az „aranyos péntek” pannon őstörzsünk napünnepe, s fény szavunk azonosos. A fény fordított alakja nap szavunkat adja. (V.8) Ezért is voltak a

pénteki imák igen „hasznos imák”, hiszen a péntek a Nap, a Fény, s így az Élet ünnepe is. Péntekhez kapcsolódó hitvilág maradványa az a gondolat is, hogy Szűz Mária mindig pénteken mosta a Kisjézus ruháját, mert akkor mindig kisüt a nap: fentiek szerint értjük már, hogy miért! Ha más bizonyítékunk nem volna, már ez is elegendő ahhoz, hogy felismerjük: Pannónia őslakói, a pannonok, a Nap fiai is ősnépünk.

Hetünk minden napja egy-egy őstörzsünk szent napjának nevét, s ezzel természetesen saját nevét is viseli. Ez viszont azt is jelenti, hogy a magyar minden napja ünnep.

**Én kilépek én ajtómon
Krisztus Urunk nyomába,
Ott látok egy arany ágot,
Abba van egy zsölleszték,
Abba ül a Boldogságos Szűz Mária...**
(V.1:417)

Itt az aranyágon nyugvó zsölleszték a csillagvilág ága-bogai között nyugvó holdsarló, azon ül Fehér Rózsa Mária, a fehér fényű Hold.

**„Aran’ fűszál ágajtómon,
Krisztus Urunk ablakimon...”**
mondja a fenti ima.

*

**Mikor reggel felkelek,
Napkeletre tekintek
Ott látok egy aranyágot,
Aranyágon zöldességet,
Ott van Krisztus...** (V.1:522)

*

**Hiszünk egy Istenbe,
Bízunk egy Istenbe
Hol lakik az Isten?
Az én lelkembe,.....
Mennországba csendítének,
Az angyalok felvivének
Aranyos misét hallgatának...**
(V.1:478)

Arany tányérba, arany szelencébe gyűjtögetik az angyalok Jézus kihullott véré, Szűz Mária tejét. Ez aranyos világ néha gyémánttal, ezüsttel van körülvéve. Mielőtt belép ide magyarja, arany folyóvízben mosdik, arany kendővel törölközik. Az aranyfolyó nem más, mint a kora reggel arany csillogású folyóvize. Az aranyszög a napsugár, a rajta függő aranykendő az aranyfényben úszó levegőég. A mennyország is belül aranyos, kívül irgalmas:

**Nyitva látom mennyország ajtaját
Abba látok apró madarakat
De nem apró madarak, hanem
szárnyas angyalok
Szárnyuk alatt korona
Koronába igaz kert
Paradicsomkert
Közepiben aranyágas
Aranyágason aranyszög
Aranyszögön aranykendő
Krisztus Jézusnak három csöpp vére
Boldogasszonynak három csöpp teje
Aki ebbe megmosdik s az arany
kendőhöz törűközik
Ugy mehet a Jézus Krisztus színye
eleibe amen.** (V.1:248)

Teljességre nem törekedve itt azt is meg kell említenem, hogy a fenti kép erősen romlott mása iktatódott be a sumir Dumuzi szenvedéstörténetébe, de már értelem nélkül. Ennek megemléztetését azért tartom fontosnak, hogy lássuk milyen ősi műveltségünk, amikor több ezer évvel ezelőtt már kopott, s értelmét csak részben megőrzött alakját örökölték tőlünk — ez esetben — a sumirok. A Függelékben saját fordításomban hozom a „A Dumuzi Halála” címet is viselhető himnusz vonatkozó részeit. (V.7:156) A V.1:149. számú oldal imája a mennyországot olyan fényesnek tudja, hogy a nagy fényességtől semmit sem lehet látni. A V.1:91. számú ima hétszegű hét oltárt tud benne.

**Ma péntek, ma péntek, szent
aranyos péntek
Kimegyek ajtóm elébe,
Föltekintek a magas égre,
Nyitva látom mennyország kapuját,
Azon belül mennyország ajtaját,
Ott látok egy arany széket...**
(V.1:466)

Itt, a mennyország kapuján belül van a mennyország ajtaja — a magyar kiskapu — mely ismét ősi vallásunk szertartás körébe tartozik, a székykapuval és oltárok szárnyas ajtajaival együtt. Mennyország kapuja a V.1:566. oldalon kívül kárpitos, belül aranyos, mint a korábban már tárgyalt aranyos kápolna, ami pedig maga a fényes ég.

**Nígy szíp őrző angyal őrizzetek
Szíp kerekék forogjatok
Szíp csillagok csillámlatok...**

**Kitekintek napkeletre
Ott látok egy szíp csillagot
Kívül aranyos, belül kegyelmes,
Abba fekszik Krisztus Urunk...**
(V.1:451)

Az imádkozó itt nyilvánvalóan tudja, hogy napunk is egy csillag, s benne nyugszik a Világ Világa, az Életet hordozó Fény.

(a három vetett ágy közül:)
**A legszebbikbe fektetem az Urjézust.
Fejinél kel a Nap
A lábánál a Holdvilág
Az úgy tündöklök, mint a világ.**
(V.1:279)

A fenti leírás Istenről beszél. Lénye tündöklök. Tündöklő angyalok között él arany mennyországban. Előtte arany asztal, arany szelence. Arany bölcsőben aranyhajú gyermek arany almával játszadozik. Arany ága-bogú szarvas mond hírt létéről embereinek. Néha ő maga is álruhában közöttük jár.

Mellette arany széken a fehér fényű, szüzi ős-anyag, Nagyboldogasszonyunk. Istenünk lépte nyomán arany vessző, új világ, új élet sarjad. Törvénye szerint rendben gyűjtatlan gyúlnak a fényes csillagok. Ígéje teremt és igazsága égi fény. Ilyen magyar hitünk ege, s paradicsomkertje, melyből egy pillanatra sem lettünk kiüzve. Csak ajtónk elé kell kiállni, s máris beláthatunk Egyisten birodalmába.

FEHÉR RÓZSA, LILIAM

Korábbi fejezeteinkben már érintettük e jelkép magyarázatát. A népünknel oly népszerű „Fehér rózsá” ima egy változata az alant közölt ima:

**Fehér rózsá Mária
Gyönggyel gyökerezik
Arannyal bimbózik
Ég szülte Annát
Anna szülte Máriát
Világnak megváltóját...** (V.1:528)

A fehér szín az érintetlenség jelképe. A teremtés Nagyasszonya hófehér tisztaságú álma válik valóra Teremtőnk szavára, s ekkor ragyog fel először az életet rejtő, arany fény.

A fehér rózsá mindenkor magyarok Nagyboldogasszonyára emlékeznek. Későbbi, hun befolyás hatására a vándor hunok az égi vándort választották jelképül, s egyúttal színeit is: a hold ezüst-fehér ragyogását és az ég kékjét. Kisasszonyuk s leányaik pártáján holdvilágos éjszakák harmatcsöppei rezegnek, melyek a legkisebb érintésre is lehullanak, megsemmisülnek, ezzel jelképezve szüzességüket.

Az örök szüzesség viszont terméketlenséget is jelent, s közösségi szinten a halállal egyenlő. Jól tudták, hogy a Hold maga is terméketlen, holt

égi test, s egyúttal a Halál jelképe is volt. Virágja a szűzi fehér liliom. A liliom gyakran már nem fény jelkép. Érintése hideg, mint a halál. A V.1:139 ima Jézus halálát a következőképpen fejezi ki: „**Liliommá tették...**”

Ugyanezen gondolatkörbe tartozik a hideg érintésű fehér márvány is. **Koppány földjén** a fehér a gyász színe is, mind e mai napig. Természettani magyarázata talán az, hogy a fehér szín a fényt visszaveri, tehát jelképesen már képtelen az élet befogadásra.

B Ű N

A magyar érzékeny lelkiismeretét átülteti gyermekeibe már kicsiny gyermekkoruk óta s védi, nevelgeti, az alanti ima szerinti értékmérővel:

**Jaj, anyám, édesanyám,
Boldogságos Szűz Mária!
Mikor apjára, anyjára haragos
szemet vet,
Annyi, mintha megverné,
Ha apját annyát ujjával fenyíti,
Annyi, mintha megölné...** (V.1:606)

Bűnbocsánatot örökölt imáinak lelkiismeretes „**végzése**” biztosít.

ERÉNY

Erényeink birtokában vagyunk, ha a világ hívságait nem látjuk, szorgalmasak vagyunk, józanok. Ezek birtokában életünk végéig egészségesek maradunk, s „**Egy Isten tőlünk áldozik...**” Erény szavunk az erőny szó édestestvére, s e szerint: hatalom és élet az erényes ember élete.

**Reggeli imádság
Már megvirradván éj után
Kérjük Isten leborulván**

**Hogy münköt ez nap fáradván,
Bűnbe(n) ne ejcsen a sátán,**

**úgy foljon nyelvünknek szóllása
Ne halaccék duffolása
Szemeinknek nyergelása
Világ hívságait ne lássa,
Min' távol tiszták lehessünk,
Távozzék minden restségünk,
Józan legyen eledelünk,
Jóra forduljon testünk,
Hogy ez a nap jól elnyugoggyék,
Bódog reánk következék,
Világtól szívünk búcsúzzék,
Egy Isten tőlünk áldozzék,
Dicsőség az Istennek...** (V.617)

Testi-lelki szépségünk, tisztaságunk megtartásánál segít bennünket a lelkiismeret aranytükre (V.8), **igazmondó aranytükre**, melynek szerepéről korábbi fejezetben már megemlékeztem. Tükörszavunk tű, illetve tűz-kör összetételű, s magát a fényes Napot is jelentette. Kései unokája a katolikus templomok oltáriszentsége, mely sugárzó nap-alakú, s benne őrzik az oltáriszentségnek nevezett ostyát, melyről csak népünk tudja, hogy fényből van, s a **nap is eleveny ostya...**

ALTATÓ

Hitre, jóra nevelés már az anyaméhen belül kezdődött, hiszen a család minden tagja szinte kötelességszerű pontossággal „végezte” napi imáját. Születés után is időrendbeli törés nélkül folytatódik az imádságos élet. Ősi imáink altató-dal alakban is megtalálhatók, s a hírközlő szerint a nép ezeket „**igen szerette**”. (V.1:697) Az édesanya közelsége, a bölcső rengésének megnyugtató érzése és az ima lágy dallama egy életen át kíséri a gyermeket:

**Fölszántottám cintorom elejét
Fölszántottám cintorom elejét,**

**Bévettetém Ádámnak magjával.
Bévettetém Ádámnak magjával.**

**Elboronáltatám anyai jajszókval.
Elboronáltatám anyai jajszókval.**

**Kimenék én ajtóm eleibe,
Föltekinték nagy magos mennyégbe,**

**Nyitva látom mennyország kapuját,
Nyitva látom mennyország kapuját.**

**Azon bellől mennyország ajtaját,
Azon bellől mennyország ajtaját.**

**Azon bellől egy terített asztalt,
Azon bellől egy terített asztalt.**

**Azon vala e' rengü böcsücske,
Azon vala e' rengü böcsücske.**

**Ül vala mellette anyánk Szűz
Mária,
Ül vala mellette anyánk Szűz
Mária.**

**A lábával rengetgeti vala,
A szájával fújdogálja vala,**

**Aluggyál el Istennek bárányo
Aluggyál el Istennek bárányo**

**Szeretetbül jöttél erre (j)a világro,
Szeretetbül jöttél erre (j)a világro.**

Népünk gondolkodása, s nyelvünk tanúsága szerint is az alvás és halál, (**hal -hál**), ágy és koporsó fogalma egymással rokon. „**Lefekszem én ágyomba, testem, lelkem koporsóba**”, s ehhez hasonló imarészletek állandóan ismétlődnek. A V.1:238 számú ima bölcsője fekete fából van. Színe egyezik a fekete föld színével, mely be van vetve születendő életkével, magocskákkal, s Ádám, Árpád magvaival. Egyaránt dajkál jelent, múltat és jövőndőt. **A fekete anyaföld dajkáló méhe a sötét**

**világürben szunnyadó életmagok
vetülete.**

Népünk hitt az álmok igazában:

**Jézus Krisztus édesanyja Szűz
Mária**

**Elaludt a Kálvária hegyén közel
Betlehemhez**

**Hozzá jött Jézus és így szólt:
Anyám, anyám szép álmodtál?**

**Nem fiam, felelé, nagyon rosszat
álmodtam**

**Elaluttam is álmodban láttalak
elfogva egy kertbe'.....**

**Anyám, anyám, szerető jó
édesanyám a te álmod igaz...**

(V.1:647-8)

Magyar édesanyák álmainak igazát hirdetik ősi eleink nagy álmodóitól kezdve mindennapunk szerető édesanyái. Ugyanezt a hitet visszhangozzák távolra szakadt véreink a sumir műveltség idejéből. Ugyan ezen fejezetbe tartozónak tartom megemlíteni azt, hogy **moldvai** hírközlő kiejtése szerint minden ember ártatlan, amíg nem ártottak neki. „Ártottlan.” Fehér lap, amire még nem írtak. S magyar szülők álmaiból életre kelt gyermeket ártottlanul megtartani kötelességük volt.

MAGOR — HUNOR

Felületes szemlélő számára túlzásnak látszik azon állítás, hogy népi imádságaink emlékei több ezer év emlékeit őrzik. Imáink vissza-visszatérő emlékei utalnak az ötezer telt, ötezer múlt időkre. Imáink turulos-angyalos képeit örökítették meg szittyá aranyművesek szinte hiánytalan pontossággal. Ezek, s ezekhez hasonló felismerések lassan fellazítják elménk szigorú tagadását. Fenti testvérpárral kapcsolatban csak annyit tanított a hivatalos iskolarendszer, hogy honkereső ősünk

hont találó fiai voltak. Véletlenszámba menő olvasások során botlik a ma magyarja olyan ismeretekbe, melyeknek részük kellett volna lenni általános oktatásunknak. Ilyen ismerettel bővült jelen sorok írója a Magyar Hírek egy cikkén keresztül, mely szerint Mátyás király annak idején Magor Napistennek szobrot állíttatott. Földi királyfi egy pillanat alatt fényjelképpé vált. Nem Istenné, mint azt római emlékün is nevelkedő Mátyás hitte, de Egyisten, az Ég Urának egyetlen fiává, az életet hordozó fényé.

A korábban is idézett imát most ismételten idézem.

***Mér sír maga, mér sír,
Asszonyunk Szűz Mária?
Hogyne sírnék, rínék,
Mikor két édesem el akar veszni...***
(V.1:230)

Ha a Nap elveszik, elveszik a sugara is. Turulunk szárnya e két testvért védi — Nagyasszonyunk is két édesét siratja.

Ősvallásunk Magúrja a Teremtő Isten jelképe. Csak későbbi keltű a napsugár ékét, égető, szikkasztó hatását jelképező, s már rombolni is tudó Hunor. Magor és Hunor szorosán egymáshoz tartoznak, mint nap és sugára.

Talán sehol sem válik oly ékessé népünk szólása, mint éppen Kálváriás, sirató imáinál, énekeinél, Ómagyar Mária Siralmunktól napjainkig. Az előbbi szóalkotásával kapcsolatos tanulmányok már eddig is felhozták közép-keleti kapcsolatok lehetőségét. Feltűnő egyezést mutatnak Dumuzi szenvedése és halálával kapcsolatos siralmak. Halálát álom előzi meg, melynek igazában mindenki hisz. Szenvédése kezdetén őt is vas-szeggel verik, a medencét tartó állvány eltörik, s tejet többé nem önthetnek bele. A

sumir paradicsom leírása majdnem szó szerint egyezik a magyar paradicsomkert leírásával, ahol még a vén cigányasszony is szépnek látszik. Említettem korábban népünk ötvenes őrző angyalát, akik a sumir ötven anunnaki szerepkörét világosítják meg.

Gyógyításuk — többek között — ugyancsak öntéssel történt, s az Ige teremtő erejében ők is hittek. Keresztény papságra várna a feladat, hogy az Ótestamentum könyveinek eredetét átértékeljék. Szinte lehetetlen észre nem venni Jézus tanításaiban és életében életre kelő magyar hitvilágot. Illyés Gyula egyik írása említi, hogy a magyar táncok ég felé emelt kezei szinte vallási szertartás-jellegűek. Sumirjaink is ég felé emelt kézzel imádkoztak. Áldás kívánságaik majdnem szószerinti egyezést mutatnak népünk újévi köszöntőivel. Jelen munkának nem célja e hasonlóságokat tárgyalni, de a magyar hit igazságszeretete valamikor, arra alkalmas időben e kapcsolatok igazát fel fogja deríteni. Ez viszont nem lehetséges saját múltunk, hitünk ismerete és élése nélkül, hiszen távolszakadt véreink hitvilága ősműveltségünk egy-egy visszavetülő sugara csupán.

ŐSI TUDÁSUNK HIVATOTT GONDOZÓI

Ősi hitvilágunk szolgája a szent barát, mint Isten hírnöke. A Barát szerepe a Táltoséval rokon, felelőssége a tudás megőrzése, tanítása. Az emberiség szellemi gondozása.

***Elindultam egy útra,
Hétszer szentelt szent útra,***

***Ott vagyon egy szent egyház,
Hétszer szentelt szent egyház,
Az előtt mondanak egy misét
Hétszer szentelt szent misét***

Az előtt áll egy asszony,

Hétszer szentelt szent asszony,

**Abba vagyon egy oltár,
Hétszer szentelt szent oltár,**

**Az előtt áll egy barát,
Hétszer szentelt szent barát,**

**A karján van egy gyermek,
Hétszer szentelt szent gyermek,**

**Az az asszony Mária,
A kis gyermek szent fia,
A mi urunk Jézus Krisztus. (V.1:260)**

A hétszer szentelt szent kifejezés a végtelennel hoz bennünket kapcsolatba, s a hétszer szentelt szent Barát fenti imában maga az Isten, a hétszer szentelt szent asszony Nagyasszonyunk, a hétszer szentelt szent oltár maga az ég.

**Látok két rózsapásztort,
Szennél szent oltárt. (V.1:289)**

*

**Amott látok amott, rózsabástyát...
(V.1:294)**

*

**Én kimenek én ajtómon
Föltekintek magas égbe
Láttam Máriát
Máriának bimbóját
A leveles színű Szent Annát...
(V.1:289)**

A fenti két rózsapásztor ugyancsak a hétszer szentelt szent oltárnál található, mint a barát. A leveles-rózsás kép avar díszítőművészetünkre emlékeztet, s elképzelhető, hogy őseink egy rétegének temploma a rózsabástya, papi testülete rózsapásztor néven volt ismeretes, s „**leveles színű**” szent Anna népmeséink Viráganyója, illetve Nagyasszonya. A rózsasalányok is jelen vannak a fenti jellegű kápolnában, istentiszteleten (V.1:357), s hivatásuk a gyülekezet tagjaiban a reményt életben

tartani. (V.1:549) Gyermekkorom pünkösdi körmenetének még szerves része volt a rózsasalányok jelenléte, kik virágszirmokat hintettek az Úr jelképeit hordó papság lábai elé. Pünkösöd szavunk ugyancsak pannon őstörzsünk szótárának terméke, s ősi nap ünnep. A felkelő, megújuló nap öröme és tiszteletére piros pünkösdi rózsát helyezett népünk még a közelmúltban is az ajtó bejárata fölé. A fényszületés ősi emlékűnnepe örökíti meg az első keresztény pünkösöd leírásakor megjelenő „lángnyelvek” is. Az Újszövetség kitér azon „csodára” is, mely szerint Péter beszédét a jelenlévők mind megértették. Magyar hagyományaink ismeretében e csoda igen érthető: a megjelentek más-más törzsi név alatt mind magyar származású népek voltak, akik a Fény ünnepére gyűltek össze. Virág és világ szavaink rokonsága jogán itt ismét fényjelképpel van dolgunk, s a **rózsapásztor** kifejezés a „fény őreit” is jelenthette, a **rózsabástya** a fény honát. Maga a rózsza szavunk is fordítottja a sár, fény értelmű szavunknak (sárarany = fényes arany). Tekintettel, hogy előbb idézett imánkban két rózsapásztor említetik, ismét feltehető, hogy a nap és sugára, Magor-Hunor-i jelképpel van dolgunk.

ÉRTELEM-VÁLTOZÁSON ÁTMENT SZAVAINKJELENTÉSE ŐSI IMÁINK TANÚSÁGA SZERINT

Az állat.

A V.1:658. oldalon található idézet szerint állat szavunk valamikor a testet jelentette: „**Az wr isten zemeelben három(,) allatban egy.**” **S ugyenezen oldalon: „Hány az Isten állatjában? Három személyben.”** Korai irodalmunk „asszonyi állata” tehát nem az asszony állati szintre való

süllyedésének tanúsága, hanem népünk azon hitéről ad hírt, hogy a lélek kétféle „állat” szerint jelenhet meg anyagi világunkban; asszonyi, vagy férfiúi alakban. Állat szavunk rokonságot mutat áll szavunkkal. Arról ad hírt, hogy valami áll, megáll, tehát anyagi tulajdonsággal rendelkezik. Népünk imája a léleknek anyaghoz való kötődését így szemlélteti:

***Kerűjjetek keresztek,
Őrizzetek angyalok,
Hogy nyugoggyam Máriának ölébe’
Krisztus Urunk szén’ markába’,
Fődös orrom, vas a testem,
Aczél az én orcám,
Mennyország a sövegem,
Isten az én fegyverem...*** (V.1:235)

A vas

A vas fontos helyet foglalt el népi imáinkban. A fenti ima képei elmondják, hogy őseink ismerték a fémek, főként a vas villamosságot vezető tulajdonságát. Jelképes szóval élve az égi fényt, a villámot magához vonja, s ezáltal önmaga értékét megsokszorozza. Anyagi értelemben vasból acél lesz, — emberi szemszögből Isten teremtő erejének eszköze. Az Ószövetség „vasvesszővel legeltető pásztora” tehát ilyen Isten emberéről beszél. Isten kardja a fentiek értelmében ugyancsak egyezik e vasból való „megyer”-rel, s így az étellel, a nép, a nemzet, az emberiség egyetemes életével.

Korábban kitértem már arra, hogy az Ómagyar Mária Siralomban Jézust „vos szegekkel veretik” éppen úgy, mint a mai napig fennmaradt népi imáinkban. A sumir Dumuzi is vasszegekkel veretik.

Az Ószövetségben Hámor fiáról tudjuk, hogy ismerik, s használják a vasat: Básán vas ágyát viszik magukkal. Hámor szavunk viszont a vas-megmunkálás szava. Básán neve víz

szavunkkal, s a magyar nemzéssel kapcsolatos szókörrrel is rokon. E szerint a víz a teremtés közege, s víz partján épült Buda és Pest városa is, melyek neve ugyancsak e szókörrbe tartozik.

Amint a víz teremtő, éltető közeg, addig a vas, bár folyékony állapota is van, pusztítás eszköze is lehet. Erre utal a ***vasnyál*** (V.1:367) és ***vaskesztyű*** (V.1:395, 470, 481, 482), mint életet kínozó, pusztító eszközök. Népünk ***vasorrú bábájának*** szerepköre az ember teremtő és pusztító hatalmát ismerteti, de az Isten örök jóságának tükörképeként a jó eszközének tudja magát. ***„Jótett helyébe jót várj”*** mondja vasorrú bábánk, s egyszeriben segítő öregasszonnyá változik. Magyar mennyországunkban, tündérországunkban az öreg cigányasszony is szép éppen úgy, mint Folyamközi nyelvrokonaink hitvilágában is.

Egyik imánk arra buzdít, hogy igehirdetőink fogjanak jobb kezükbe kardot, bal kezükbe pálcát, s úgy tanítsák a világot (V.1:360). E két jelkép ismét magyar és hun Isten-jelkép, illetve anyagi világunkban való megjelenésének eszköze. Fény és életjelképek.

Értünk haló halhatatlanok. Boldogasszony, Damion, Damu és Dumuzi

Sumir hit szerint a halál, s az alvilág hatalmát csak az törheti meg, akin nem fog a halál. Dumuzi halálával kapcsolatos műben aprólékos leírásban részeseül egy medencét tartó állvány, mely eltörik, a benne lévő tej kiömlik, s ő maga vasszegekkel veretik. E nyomorúságból Istenasszony menti ki. Hasonlítsuk össze fentieket a következő imával,

figyelembe véve azt is, hogy
**minden műveltségi termék
eredete helyén marad fenn
legtovább (V.8)**

**Én lefekszem én ágyomba
Testi lelki koporsómba
Házamnak négy szögletibe négy
szárnyas angyal
Én kilépek én ajtómon Krisztus
Urunk nyomába
Föltekinték mennyekbe
Nytva láccik mennyország
ajtaja
Ottan láccik aranylámpa
Aranlápfa mellett aranmelence
Abban vagyon Krisztus
Urunknak három csöpp vére
Asszonyunk Máriának három
csöpp teje**

**Oh Mária anyám légy értem
haló halhatatlan
Mer meghattam a földnek
kujcsait, hogy az én nevemet el
ne felejcsék, hirdessék...**

Erdélyi Zsuzsanna
öntőimádságokkal kapcsolatos
tanulmánya ugyancsak folyamközi
hasonlóságokat tárgyal, s végső
összegezésül a következőket
mondja: „Az öntőimádság utolsó
sorai egy 4000 év előtti (i.e. II.
évezredből) mezopotámiai
költemény visszhangja is lehetne:
„Gyógyulj meg, te, ki oly sok bajt,
fájdalmat kiálltál!... oldó-kötő igéi
gyökerestől kitepték mind a
rontást...” s ennek magyar
azonosa:

**Szent Fiad! Távoztasson el a
nyavalákokat
Hogy mög ne akadhasson se
húsába
Se csontyába,
Semmiféle tetemibe mög ne
akadhasson.
Damion!
Mégis mondom Damion!**

**Kötve legyen boszorkány száz
számár szőréve’**

**Hatvan leán hajáva’
Boldogasszon igéive’
Ugy ne árthasson, mint Krisztus
Urunk, ámen. (V.1:95)**

Mind a Damion név, mind a
számár szemere östörzsünk
jelképei közé tartozik. (V.8)

UTÓSZÓ

Az előzőkben láttuk, hogy
népünk lelkétől elválaszthatatlan a
Teremtő, Jóistennel való
kapcsolatának tudata. E tudat
fenntartója, kifejezője az ima.

Népünk imáit kincsnek tudja, s
azokat minden áron igyekszik
átörökíteni családjukon,
közösségükön belül. Ha a
közvetlen környezet érzéketlennek
bizonyul ezen imákkal szemben, s
lelkét megmételtyezte a nagyvilág
talmi kincseinek hamis értéke, a
távolbalátó képernyőjének
segítségével, akkor keresnek arra
érdemes személyt, aki e megőrzést
elvégezi.

Imáink beláthatatlan régiségű
szellemi műveltségünk
gyöngyszemei, híven megőrizve
őseink hitét, s e hit kifejező
eszközeit.

Az ima népünk életének szerves
része, mely minden tettüket
megáldotta, s Isten-közelbe emelte.
Szinte lehetetlen elsorolni
valamennyi változatát. Van reggeli
ima, ima mosdáshoz,
fésülködéshez, munka közbeni,
munka utáni imák, altató imák,
imák gyógyításért, őrizetért,
világbékéért. Vannak pénteki imák
és hasznos imák. Mindezek Isten

közelébe emelik az imádkozót, s megvédik testi-lelki romlástól. E megóvó tevékenység éppen olyan kötelesség az utódokkal szemben, mint az élet anyagi feltételeinek előteremtése. Tudatukban az anyagot elevenítő lélek, s a lelket dajkáló anyag egymástól elválaszthatatlan egészt alkotnak: mindkettő a Teremtő Isten részei.

Istene az Ég ura, a teremtés mögött álló, láthatatlan, felfoghatatlan, mindenható, örök Isten. Igéje a teremtés maga. Örök láthatatlanságban, örök nyugalomban él. Mellette Nagyboldogasszonyunk; benne pihen a jövő minden álma. Óserő és Ósanyag szűz érintése nyomán születik meg első és egyszülöttjük, a fény szárnyán útra indított, egyetemes Élet. Ő népünk Szép Istene, Szerelmes Istene, Fényes Istene, Magorja, Fényes Jézusa. Fényes mennyországból érkezik az ég tengerében úszó kerek szigetecskére, dombocskára, s indítja el e földi életünket, szerelmes párjával, Tündér Ilonával, Magyar Ilonával, népünk Kisasszonyával. Ő népünk napba-öltözött asszonya, a lélek által megelevenült anyag jelképe. Tündér előneve tudatja velünk, hogy lényéből fény árad, mint a magyar mennyország valamennyi tündér-lakójából is. A teremtés csupa fény és csupa jóság. Népünk ősi gondolkodásától idegen a sötétség és gonoszság fogalma. Tudja, hogy minden a fény szülöttje: világ szavunk egyaránt jelöl fényt és teremtett világot. A világ és virág is egy, csak megjelenési alakjuk különbözik. A nap is „eleven ostya”, a fényből életre hívott magocskából készült liszt, és ostya is éltető fény.

Ősi hitünk tanítói, Táltosaink tanító eszköze a teremtő dal.

Amint az Ég Urának igéje nyomán zengeni kezdett a teremtett világ, úgy Táltosaink bekapcsolódva e teremtő dalba, a teremtés részeseivé válnak. Táltosaink még ismeretesek „szent kóduš”, „szent barát” és „rózsapásztor” néven is.

Istentiszteleti helyként említettnek szent fák, mely ágai közül maga az Isten szól az emberekhez; imádkozik népünk határban, hegyen, útszéli keresztnél, tollfosztás közben, mindenhol, ahol túláradó lelke imában akarja kifejezni önmagát. Imádkozott szentegyházban is, de népi imáit csak akkor mondotta el ott, ha az új hit papja nem volt jelen.

Legszentebb vallási jelképük a Csodaszarvas, az Ég megszemélyesítője, kinek agancsai az ég csillagait, fényes Napunkat, homloka Hajnalcsillagunkat, szügye fényes Holdunkat hordozza. Csodaszarvasunk dalára emlékeznek karácsonyesti népi szertartásaink, imáink, melyekről tudják, hogy Isten teremtő dalának anyagi világunkban felfogott csodája. Csodaszarvasunk világokat hordozó ága-boga egyúttal az Élet fája; minden, ami van, e fán terem, s ennek mása az ég tengerében lévő, kerek dombocskán virágzó fa, melyben — mint minden másban — Teremtő életünk sokszorozódik.

Égen menő szép madarunk, Turulunk a megújuló élet, a fény, a nap jelképe. Ósanyáink álmaiban való megjelenése nem Léda-erotikájú mese, hanem azon tudat kifejezője, hogy e világi élet kezdete Isten. Az úgynevezett klasszikus műveltségek lélek nélküli, együgyü meséi mind hatalmas lelki műveltségünk meg nem értett töredékei. Iskoláinkban

századok óta e töredékeket kellett gyermekeinknek kötelező tantárgyként szajkózniuk, értelmi és érzelmi világukat mételeyezve. Ugyanakkor őseink hitét felemlíteni sem volt szabad; ha ezt valaki meg merte cselekedni, közoktatásunk írástudó lélek-kufárjai haladéktalanul nevetségessé igyekeztek őt tenni.

Ezért tartom Erdélyi Zsuzsanna hatalmas munkáját korszakalkotónak. Igaz, magyar tudós tárja népünk kincseit ámuló szemeink elé. Adja Isten, hogy fáradozásainak gyümölcse is lesz: nemcsak ismerői, de élői is leszünk őseink hitének.

Leghőbb reményem, hogy ezen imák minden magyar család örökségtárának részeivé válnak, s templomainkban is elfoglalják méltó helyüket, magyar istentiszteleteink keretén belül.

Tekintettel arra, hogy népünk imáinak minden szava, gondolata kincs, a szövegben ezeket mindig kiemelten hozom.

Wilmette, 1989

Tomory Zsuzsa

VONATKOZÓ IRODALOM

1. Hegyet Hágék, Lőtöt Lépék, Archaikus Népi Imádságok, Magvető Könyvkiadó Budapest, Második Kiadás, 1976, Erdélyi Zsuzsanna
2. Magyar Mythologia, Ipolyi Arnold, III. kiadás, Zajti Ferenc kiadása Budapest, 1929
3. Kalevala, Vikár Béla, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1962
4. Kalevala, John Martin Crawford, Robert Clarke and Co. Cincinnati, 1898
5. Az ev. ref. egyház Pest megyei kánonjai, 1629. ápr.4. A Magyar

Protestáns Irodalmi Társaság kiadványai

6. A Szegedvidéki Magyar Világteremtési Regetőredékek Változatai, Munkácsi Bernát, Ethn.V.1984, 264-272)
7. The Sumerians, Samuel Noah Kramer, The University of Chicago Press, 1963
8. Az Ősműveltség, Magyar Adorján, Magyar Adorján Baráti Kör kiadása, Budapest, 1995
9. A Csodaszarvas, Magyar Adorján, Magyar Adorján Baráti Kör kiadása, Budapest, 1991

BETŰRENDES TARTALOMJEGYZÉK

E betűrendes tartalomjegyzék a könyv oldalszámaival kapcsolatos. Mégis hozom, mert ezen tanulmányban említett tárgykörök könnyen áttekinthetők.

A

- almafa 63
- altató 80
- Andocs 9
- angyal 71
- Aranfa 22,43
- aran fűszál 76
- arany 74
- aranyág 76
- aranyalma 38
- aranyasztal 44
- arany folyó 77
- aranyúrú 63
- aranykapu 48
- aranykendő 71
- aranykert 49,50
- arany melence 76
- aranytányér 76
- aranyos mise 76
- aranyos péntek 76,77
- Attala, Somogy m.11

A

ágajtó 76

Áj, Abaúj m.15

Álruhás Isten 38,41

B

Babindali Apolka 35

Babót, Győr-Sopron m.8

Badacsonytomaj, Zala m.7,

Balatonmagyaród, Zala m.19

Baranya megye 4,18

Barát, szent 82

Berzsenyi 37

Betegség leimádkozása 20

Béd 10

Békésgyula 7

Béla 41

Boldogasszony 25,45,47,48

Boldogasszony ágya 48

Boldog Isten 41

Bornemissza 58

borostyánfa 63

Bukovina 9

Bükkszenterzsébet, Heves m.10,13

bűn 79

C

Chaldaei, sapiens, magi 25

CS

csengettyű 70

Csépe Mihály 4,

Csodaszarvas 8,65

Csodaszarvas jelei Jézuson

35,41,42,66,78

Csodafiaszarvas és Magor 40

Csokonyavisonta, Somogy m.22

Csongrád m.19

D

Dal a teremtés 36,42

dallal tanítás 42

Damion, Damu, Dumuzi 85,86

Dana-Tana 25

Deáki 42

Don, Don, Duna 25

E

egyetemes élet 26,31,40,42,44,49

eleven ostya 53

Endrőd, Békés m.8

ezer 51

É

ég 62

Ég tengere 60,62

Életfa 41

Élő Isten 17,32

ének 2,8,9

eredet 50

erény 79

F

fehér rózsza 54,57,78

Felvidék 28

Ferencszállás, Csongrád m.17

Fényes Csillag 32,38

Fényes Jézus 32,35,52

forgó kereszttek 69

G

génjelző, lelki, szellemi 24

gólya-gólya gilice 25

gonosz 27

GY

gyopár 49

gyógyító ima 6,24,26

gyónás 46

gyöngyvirág 49

H

hagyomány 21

hajnal 38

halál 26

harang 70

hasznos imák 26

Háromfa 2,

hetünk napjai 76

Heves megye 6,20

hold 26,56,76

Hunor 37,44,81

I

Íge 20

imáink eszközi szerepe 18

ingvafa 63

Ipolyi 24
Istenfiúság 48

J

Jász Jizzu 41
Jászsószentgyörgy, Heves m.10
Jelenések könyve 44
Jézus mint táltos 43
Juhász Gyula 49
Júlia Szép Leány 41

K

kakas, mint jelkép 32
Kakasd, Tolna m.10,18
Kalász 10
Kalevala 31,40
Kalocsa 11
Karácsony 14,15,42,49,51,63
Kálmány Lajos 10
keresztfa 63
keresztöltés 69
kezdet 32
Kisasszony 54,56
Kissziget, Zala m.12
Kistelek, Csongrád m.22
Klészse 14
Kodály 59
Komárom megye 4,35
Koppány 6,57
korona 47,69
kóláb 72
könyv 39

L

Látomány ima 22,73
Léna 57
Lésped, Moldva 19
Léva 57
liliom 78

M

madár 37,50,67
madárlátta kenyér 48
magán ima 6,
Magor, Magúr
37,40,44,49,51,52,81
magyar istentisztelet 10
magyaró ág 25,54
Makar 57

Majos, Tolna m.9
Mátyás király 37
Mekényes, Baranya m.16,18
menbű szállott ima 6,
Mernye, Somogy m.14
Mária altatója 16
Mária angyal 58
Mária kendő 11
Máriapócs 15
Mennyei zászló 71
Mezopogámia 26
Mezőkövesd 10
Mindenség 39
Moldva 2,39,
mustárfa, mustarfa 62

N

Nagyanyánk 47
Nagyberény, Maros-Torda m.8
Nagyboldogasszony 46
Nagyszénás 7
Napba öltözött asszony 51
Napbú látó anya 51,55
négyezer év 85
Nógrád megye 4,5,
Nógrádmegyer 22
Nógrádsípek 9,
Nyitracsehi 9,10

O-Ó

ok-okozat 24,25
oltárok szarva 41
Ómagyar Mária Siralom 94
Orgona 61,63

Ö-Ő

öntőima 6,38,85
Öreg, Örök Isten 45
őrangyal 72
örökség 3,
ördög árka, sánca 29
Ős Ok 59
ötezer 6,35

P

Palóc,-föld 2,19
Palóc Béla 41
Pénteki imák képrendszere 18
Pográny 10

R

reggeli imádság 79
 Regina asszony 42
 regős 7,
 rontás 73
 rozmaring 64
 rózsapásztor 83,84
 Rösztke 7

S

Sásd, Baranya m.14
 sátány 28
 Somogy megye 3,6,49,57
 Somogytarnóc 7,
 sugárolt ima 6,
 sumir 59
 Sütő András 7,

SZ

szamár 86
 számok 19,25,26
 Szavaoth 32
 Szeged Népe 10
 Szent Ilona asszony 58
 Szent-Világ-Úrjézus 33,36
 Székelyföld 16,64
 Szolnok 3,
 Szűz Szent Margit 58

T

tanítóink 7,82
 Táltosok 7,
 Temes, Thames 25
 Temise 49
 Teremtőnk nevei 32,33,37,41
 Titok Fia 31
 Tokaj, Zemplén m.11
 Tolna megye 3,8,18
 topolyafa 64
 Töröcske, Somogy m.7,21
 turul 6768
 tükör 23,73
 Tündér Ilona 25,49,55,71
 tündéerkert 27

U

Udvard 5,
 Úristen 32
 Úrjézus imája 18

Úrjézus tüköre 23
 Uti piros hajnal 51,53

V

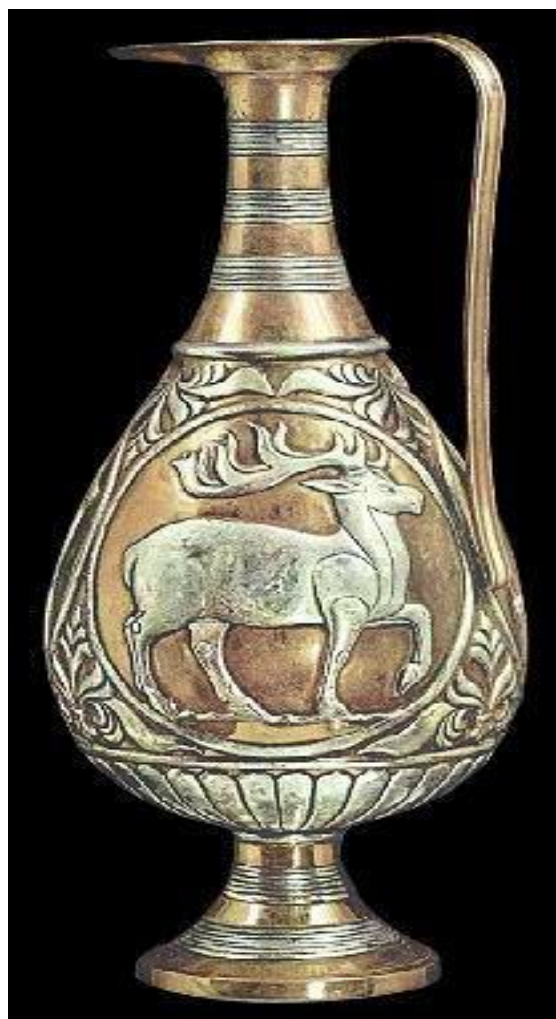
vas 84
 Veronika asszony 42
 világegyetem 47
 világfa 66
 világu: Boldogasszony kebele 46
 Világ Világa 41
 vogul 31,38

Z

Zala m.28
 zádokfa 62
 Zelickisfalud, Somogy m.22

ZS

Zsére 12

*Szászánida kincs, ötvözött arany-ezüst korsó
 szarvas díszítéssel*